

Anna Adamčiková (Univerzita Pardubice), Heinrich Franz von Mansfeld jako císařský vyslanec ve Francii (1680–1682). Diplomatická mise mezi normou a realitou

studie předložená do Celostátní studentské vědecké soutěže Historie 2022

posudek domácího pracoviště

Předložená práce se zabývá aktuálním tématem dějin raně novověké císařské diplomacie. V nedávné době sice vznikly podstatné příspěvky k tomuto dlouho přehlíženému tématu (Kubeš a kol. 2018, Pavelec – Gaži – Hajná 2022, Smíšek – Konrádová 2020 atd.), ale diplomaty císaře ve Francii se skoro nikdo blíže nezabýval. Kapitola o Francii v práci Kubeš a kol. 2018 chybí, teprve před několika měsíci byl publikován souhrnný příspěvek o císařských diplomatech na dvoře Ludvíka XIV. v kolektivní práci Pavelec – Gaži – Hajná 2022. O vlastní Mansfeldově misi dosud nikdo nepojednal. Autorka proto provedla analýzu základních pramenů k misi (50 relací, instrukce, záznamy v soudobých francouzských novinách) a na tomto základě se pokusila zrekonstruovat průběh mise, který zasadila do kontextu soudobých císařsko-královských vztahů, do kontextu dějin diplomacie i do rodinného kontextu hraběte Mansfelda, takže se jí podařilo poměrně plasticky představit jednu konkrétní misi.

Jádro práce je vystaveno na porovnání obsahu instrukce z roku 1680, z níž vyplývají svěřené úkoly, s obsahem diplomatových zpráv, jež odhalují realitu mise. Autorka přesvědčivě dokládá, že se hraběti nepodařilo splnit žádný z úkolů a že jeho vyjednávání nevedlo a v dané situaci snad ani nemohlo vést k uspokojivému cíli. V době míru sice musely obě strany udržovat řádné diplomatické styky, ale francouzský král dále pokračoval v expanzi za pomoci jiných prostředků a nehodlal o tom připustit žádnou diskusi. Indikátorem špatných vztahů byla už komplikovaná cesta hraběte Mansfelda do Paříže trvající několik měsíců a obsahující hned dvě karantény. Oficiální audience sice proběhly podle pravidel a Ludvík XIV. dodržoval decorum, ale mimo ně se s vyslancem císaře v podstatě nescházel, jednání nechával na ministru zahraničí markýzu de Croissy, který stížnosti vyslance bagatelizoval a do žádných jednání vedoucích k řešení hlavních úkolů císařského vyslance se nepouštěl. Z analýzy relací vyplývá bezmoc hraběte Mansfelda, z něhož se nakonec spíše než císařský vyjednaváč stal informátor. Pečlivě sbíral informace od dalších vyslanců i některých místních šlechticů, vyhodnocoval je a pravidelně varoval císaře před francouzským postupem (Štrasburk, Casale), ale jeho protesty proti expanzi byly marné, takže musel v roce 1681 jen přihlížet anexi Štrasburku a koupi Casale. Reagoval na to tak, že se stáhl od dvora, aby to nevypadalo, že císař s touto politikou souhlasí, a zažádal o přerušování mise. K tomu nakonec na počátku roku 1682 došlo a diplomat

nechal v Paříži svého legačního sekretáře i těhotnou manželku. Oficiálně ale misi ukončil až na jaře 1683, když Paříží projížděl na svou další misi, jež ho tentokrát zavedla do Madridu.

Předložená práce odhaluje specifika působení císařských vyslanců ve Francii v druhé polovině 17. století. Císař zde nevydržoval stálého zástupce, a když už sem jeho diplomat přijel, čelil významným problémům a nedařilo se mu dosáhnout změny francouzské politiky. Tuto zkušenost udělal před Mansfeldem hrabě Windischgrätz, jehož případ už byl známý (Vocelka 1984). Nyní máme díky povedené analýze 50 relací a instrukce k dispozici srovnávací materiál a lze se jen těšit na to, že autorka slibuje analýzu korespondence francouzských diplomatů ve Vídni ze stejného období (už navštívila pařížský archiv ministerstva zahraničí), která by mohla přinést velmi žádoucí pohled z druhé strany. Práci jednoznačně doporučuji pozornosti hodnotící komise celostátní studentské konference a považuji ji za velmi přínosnou.

Pardubice, 25. února 2023

doc. Mgr. Jiří Kubeš, Ph.D.